

2023-11-14

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: **KFKS-2023-00411**

Motion - Stärk principen om armlängds avstånd

Inkom den 24 april 2023 av Desha Svenneborg (MP) med flera

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kommunfullmäktige noterar att det utifrån redogörelsen i ärendet framgår hur principen om armlängds avstånd förankras i kommunen i syfte att stärka principen inom samtliga verksamheter. Med denna notering är motionen färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

I motionen föreslås att principen om armlängds avstånd på lämpligt sätt förankras i kommunen i syfte att stärka denna inom samtliga verksamheter. Etablerandet och hävdandet av principen om armlängds avstånd inom kulturpolitiken är ett uttryck för en idé om avhållsamhet när det gäller styrning. Armlängds avstånd är i detta avseende en allmänt hållen princip om att politiker och politiska församlingar ska avhålla sig från konstnärliga bedömningar och avstå från att organisera kulturpolitiken på ett sätt som riskerar att politiskt styra vad utövande konstnärer och kulturskapare väljer att innehållsligt ägna sig åt.

Motionen har beretts av kulturnämnden och val- och demokratinämnden. Juridik- och kanslistaben har därefter sammanställt nämndernas synpunkter samt gjort en sammanvägd bedömning utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Förslagen i motionen

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 24 april 2023 lämnade Desha Svenneborg (MP) med flera in en motion. Av motionen anges inledningsvis att en armlängds avstånd är en grundläggande princip för kulturen i Sverige. Den berör vikten av kultur och kulturskapande utan pekpinnar. Den innebär att även när kultur är offentligt finansierad eller, oavsett finansiär, utövas inom ramen för kommunens verksamhet, så ska det offentliga inte lägga sig i "hur:et", det vill säga hur något görs, ser ut eller gestaltas. Armlängds avstånd handlar om frihet för konst och kultur i det offentliga rummet, i den gestaltade livsmiljön, på våra bibliotek och i alla kommunala verksamheter, både i

kommunal regi och vid upphandlingar, och är en grundläggande demokratisk princip. Särskilt viktigt blir detta på kommunal nivå, där det inte finns myndigheter på samma sätt som på statlig nivå, utan politiker ofta både fattar beslut om finansiering och verkställande av kultur. Precis som det finns styrdokument som på olika sätt styr hur kommunen gör och agerar vid avtal, upphandlingar och annan verksamhet, så borde det finnas skrivningar om hur armlängds avstånd tolkas och tillämpas. Mot bakgrund av ovanstående föreslås att:

- Principen om armlängds avstånd på lämpligt sätt förankras i kommunen i syfte att stärka denna inom samtliga verksamheter

Beredning av motionen

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till kulturnämnden och val- och demokratinämnden som inkommit med ett förslag till beslut vilket redogörs för nedan. Juridik- och kanslistaben har utifrån nämndernas synpunkter gjort en samlad bedömning av förslagen i motionen utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Kulturnämndens synpunkter på motionen

Kulturnämnden har berett motionen på sitt sammanträde den 19 september 2023. Nämnden beslutade då att föreslå att kommunfullmäktige noterar kulturnämndens redovisning. Av tjänsteskrivelsen i ärendet framgår bland annat en redgörelse för principen om armlängds avstånd samt kulturnämndens ansvar. Det görs även en redogörelse av programmet för konst och kultur i det offentliga rummet. Av kultur- och fritidsenhetens samlade bedömning framgår att det i dagsläget inte finns behov av att ta fram särskilda skrivningar, gällande hur principen om armlängds avstånd ska tolkas och tillämpas. Däremot är det viktigt att politiker och tjänstepersoner i praktiken följer aktuella styrprinciper och styrdokument som gäller för respektive verksamhet. Då kan konstnärlig frihet säkerställas och detaljstyrning av konst- och kulturverksamhetens innehåll undvikas.

Val- och demokratinämndens synpunkter på motionen

Val- och demokratinämnden har berett motionen på sitt sammanträde den 4 september 2023. Nämnden beslutade då att lämna motionen vidare till kommunfullmäktige utan eget ställningstagande. Av val- och demokratinämndens beslutsunderlag framgår att val- och demokratinämnden i första hand har ansvar för att vara lokal valmyndighet och i det ligger att administrera och genomföra allmänna val. Det arbetet är starkt reglerat i, framför allt, vallagen. Utöver detta har nämnden i sitt reglemente följande tillägg: ”Val- och demokratinämnden bevakar demokratifrågor i kommunen och arbetar för att utveckla och fördjupa den demokratiska processen gentemot Nackaborna.” Alla kommunens nämnder har ett eget ansvar för den demokratiska processen inom sitt ansvarsområde. Eftersom motionen ”Stärk principen om armlängds avstånd” tar sitt

avstamp i principen om armlängds avstånd för kulturen i Sverige så anser valkansliet att huvudansvaret för den demokratiska frågan som avses i motionen ligger hos kulturnämnden och kommunfullmäktige.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Principen om armlängds avstånd

Etablerandet och hävdandet av principen om armlängds avstånd inom kulturpolitiken är ett uttryck för en idé om avhållsamhet när det gäller styrning. Armlängds avstånd är i detta avseende en allmänt hållen princip om att politiker och politiska församlingar ska avhålla sig från konstnärliga bedömningar och avstå från att organisera kulturpolitiken på ett sätt som riskerar att politiskt styra vad utövande konstnärer och kulturskapare väljer att innehållsligt ägna sig åt. Bakgrunden till principen om armlängds avstånd är de historiska erfarenheter som gjorts av kulturpolitikens ideologisering och användning som politiskt maktmedel i exempelvis Tyskland under nazismen och i de forna öststaterna under kommunismen. Begreppet myntades i Storbritannien efter andra världskriget.” Syftet med principen är att skapa förutsättningar för konstnärlig frihet.

Principen om en armlängds avstånd i Nacka kommun

Av kulturnämndens beslutsunderlag i beredningen av motionen framgår att det av kulturnämndens reglemente anges att nämnden ansvarar för barn- och ungdomskulturverksamhet samt övrig kulturverksamhet. Det innefattar bland annat ansvar för folkbibliotek, konstsamling för utlåning, museer, lokalhistoriskt arkiv, kulturhus, konsthallar och kulturskoleverksamhet. Nämnden ansvarar även för kulturstöd och stipendier till kulturaktörer och ungdomar. Kulturnämnden har ansvar för finansiering, målformulering, effektivitet och uppföljning av verksamheten. Det förutsätter att nämnden fattar beslut om övergripande styrdokument, regelverk och avtal gällande respektive verksamhetsområde. Aktuella styrdokument och driftsavtal utgår från kommunens styrprinciper, vilket bland annat innefattar delegerat ansvar och befogenheter i så hög grad som möjligt. I linje med denna styrprincip fattar inte nämnden några beslut om konstnärligt innehåll gällande konst- och programutbud, kulturproduktioner, utställningar, inköp av enskilda konstverk, litteratur eller övriga medier.

2018 fattade kommunfullmäktige beslut om ”Program för konst och kultur i det offentliga rummet”. Programmet syftar bland annat till att tydliggöra kommunens ambition vad gäller arbetet med konst, kultur och konstnärlig kompetens i det offentliga rummet, när Nacka växer och utvecklas. Programmet gäller för all verksamhet som omfattar konst och användning av konstnärliga uttryck i det offentliga rummet, och tillgängligheten till den öppna konsten. Programmet reviderades av kommunfullmäktige den 24 april 2023 (KFKS 2020-01049) i en del som avsåg just att förtydliga principen om

en armlängds avstånd. Programmet kompletterades med formuleringen; ”Politiken ska skapa förutsättningar för skapandet men inte styra innehållet. Konstnärlig frihet ska värnas.”

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till medför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 14 november 2023

Bilaga 1 Motionen

Bilaga 2 Protokollsutdrag från kulturnämnden

Bilaga 3 Protokollsutdrag från val- och demokratinämnden

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Anneli Sagnérius
Kommunjurist
Juridik- och kanslistaben